

Znalostně založené podnikání

Michal Beneš

CES VŠEM

www.cesvsem.cz

Firma a konkurenční prostředí

13.–14. března 2008, Brno

Význam podnikání

- Transfer znalostí z organizace produkující znalosti do organizace, která je komercializuje
- Managed economy → entrepreneurial economy
- Rostoucí význam MSP v inovačních aktivitách
- Změny ve světové ekonomice:
 - větší volatilita trhů
 - standardizované → personalizované zboží (snížení významu úspor z rozsahu)
 - deregulace a privatizace (prostor pro nové hráče)
 - růst flexibility pracovní síly

Metodologická východiska

- Osoba podnikatele je tradičně centrem zájmu
- Růst firem však závisí na tom, jak jsou vnitřní zdroje využity pro podnikatelské příležitosti
- Podnikatelské příležitosti: technologická/inovační, tržní, institucionální
- Potřeba sledování vnitřních i vnějších faktorů
- Snaha napojit oblast podnikání do kontextu inovačních systémů (funkcionální pojetí NIS)
- Hospodářsko-politické implikace?

Dotazníkové šetření

- Kritérium přijatelnosti (muselo být splněno)
 - oborová příslušnost (vybrané skupiny SIC/NAICS)
- Pomocná kritéria (nutné splnit 1 z 5)
 - klasifikace firmy jako high-tech (NAICS)
 - produkce výrobků advanced/high-tech
 - vlastnictví patentů v oblasti high-tech
 - realizace soustavného výzkumu a vývoje
 - zaměstnávání osob s vysokým stupněm vzdělání (minimálně magisterské) v přírodovědných a technických oborech
- Celkem vybráno 50 firem

Struktura dotazníku

- 17 otázek (zatrhávací, výběr na škále, doplňovací)
- Charakteristiky znalostně založeného podnikání
 - Firma (velikost, stáří, vzdělání zaměstnanců)
 - CEO (vzdělání, předchozí zaměstnání, získané znalosti)
- Zdroje znalostí a poptávky podniků
 - Důvod založení firmy, zákazníci, význam zdrojů znalostí
- Faktory růstu a síťování
 - Růst, faktory úspěchu, bariéry růstu, intenzita a důležitost vazeb, vztahy se zahraničními zákazníky

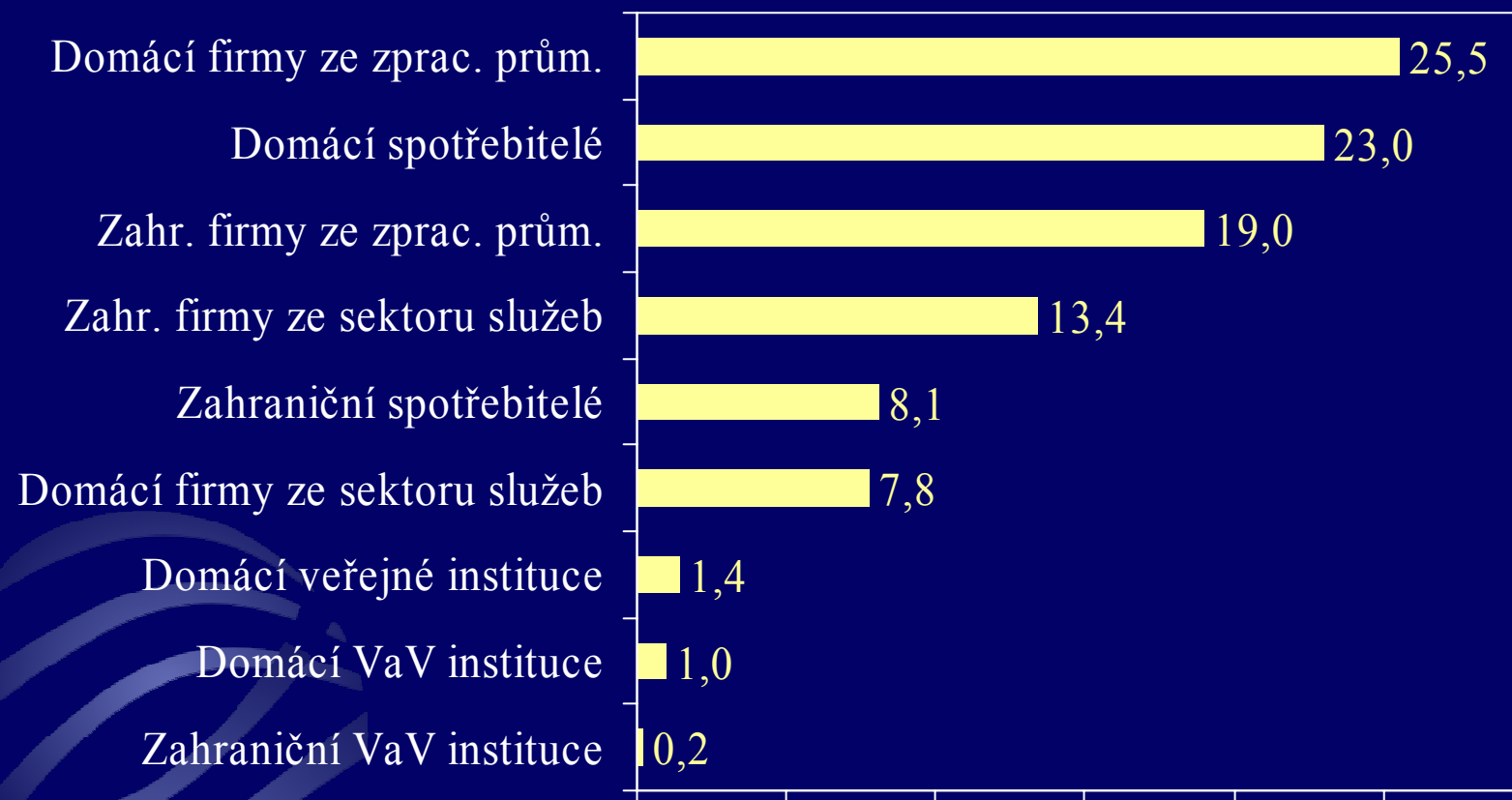
Základní charakteristiky

- 30 % malé (6,7 % mikro), 43 % střední firmy
- 80 % založeno v 90. letech, 14 % po roce 2000
- 96 % vlastněno českým kapitálem
- 74 % přísluší do zpracovatelského průmyslu
- 52 % produkuje jen finální produkt
- Rychlý růst — průměrná hodnota tržeb na společnost se při mírně snižující zaměstnanosti v období 2000–2005 zvýšila 11 krát (růst tržeb na zaměstnance více než 12 krát)
- Roste podíl exportu (27 % → 34 %)

Znalostní kapitál

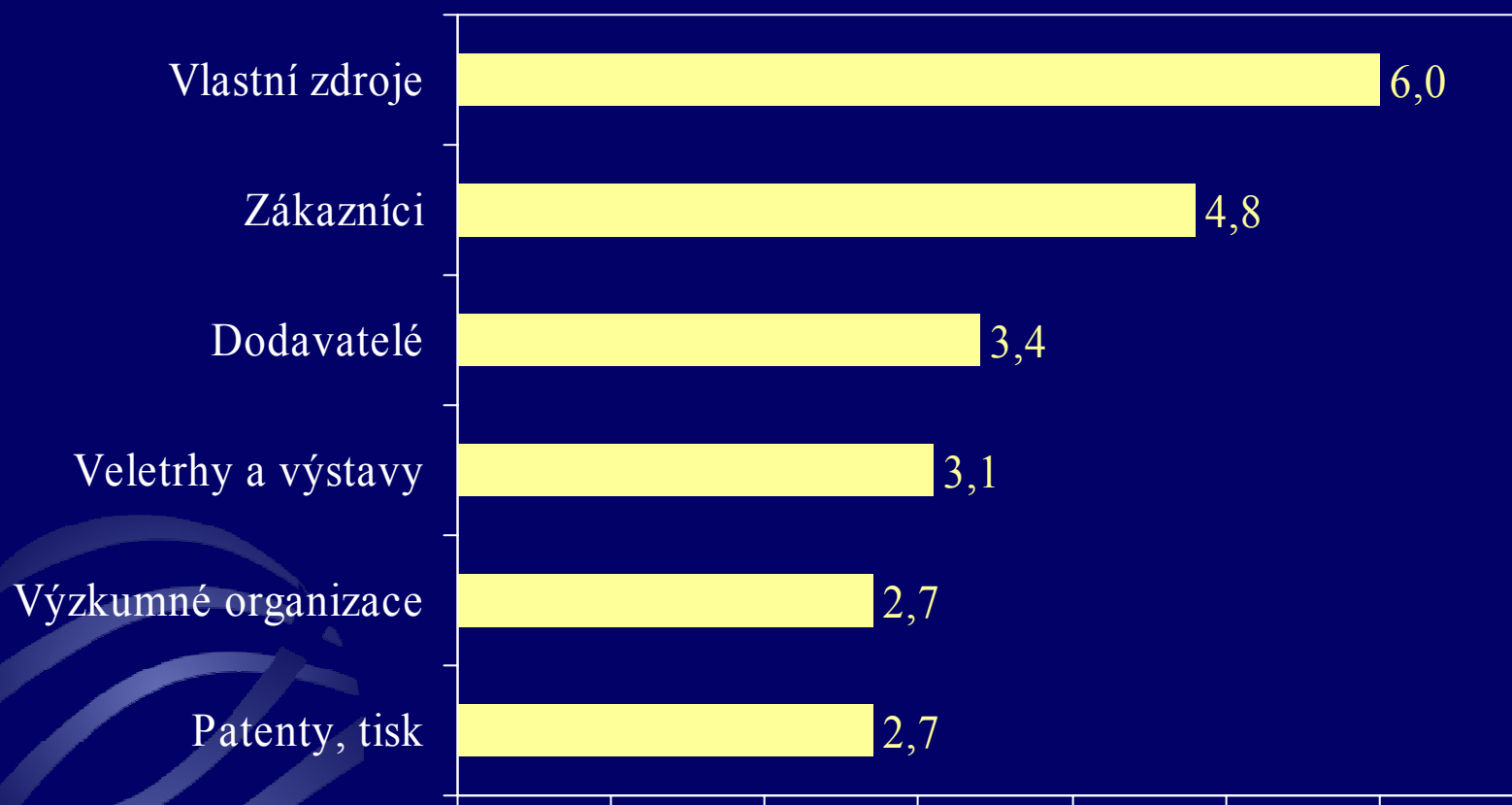
- Vzdělání zaměstnanců vykonávajících hlavní činnost
 - 38 % má minimálně nižší stupeň VŠ vzdělání
- CEO (osoba vyplňující dotazník)
 - 90 % min. nižší stupeň VŠ vzdělání, 18 % Ph.D.
- Sledováno také předchozí působiště CEO...
 - 56 % soukromý sektor, 22 % školství, 16 % první zaměstnání
- ... a význam znalostí a zkušeností z něj
 - nejdůležitější znalost výrobků a technologie, následuje znalost klientů, poměrně malý význam znalostí dodavatelů a konkurence
 - založení firmy → market repositioning > technology repositioning
- Důvod založení firmy – technologická příležitost (42 %), finanční příležitost (29 %)

Význam zahraničních zákazníků

Poznámka: Struktura zákazníků (v %). Pramen: Vlastní průzkum CES VŠEM.

Zisk znalostí v rámci hodnotového řetězce

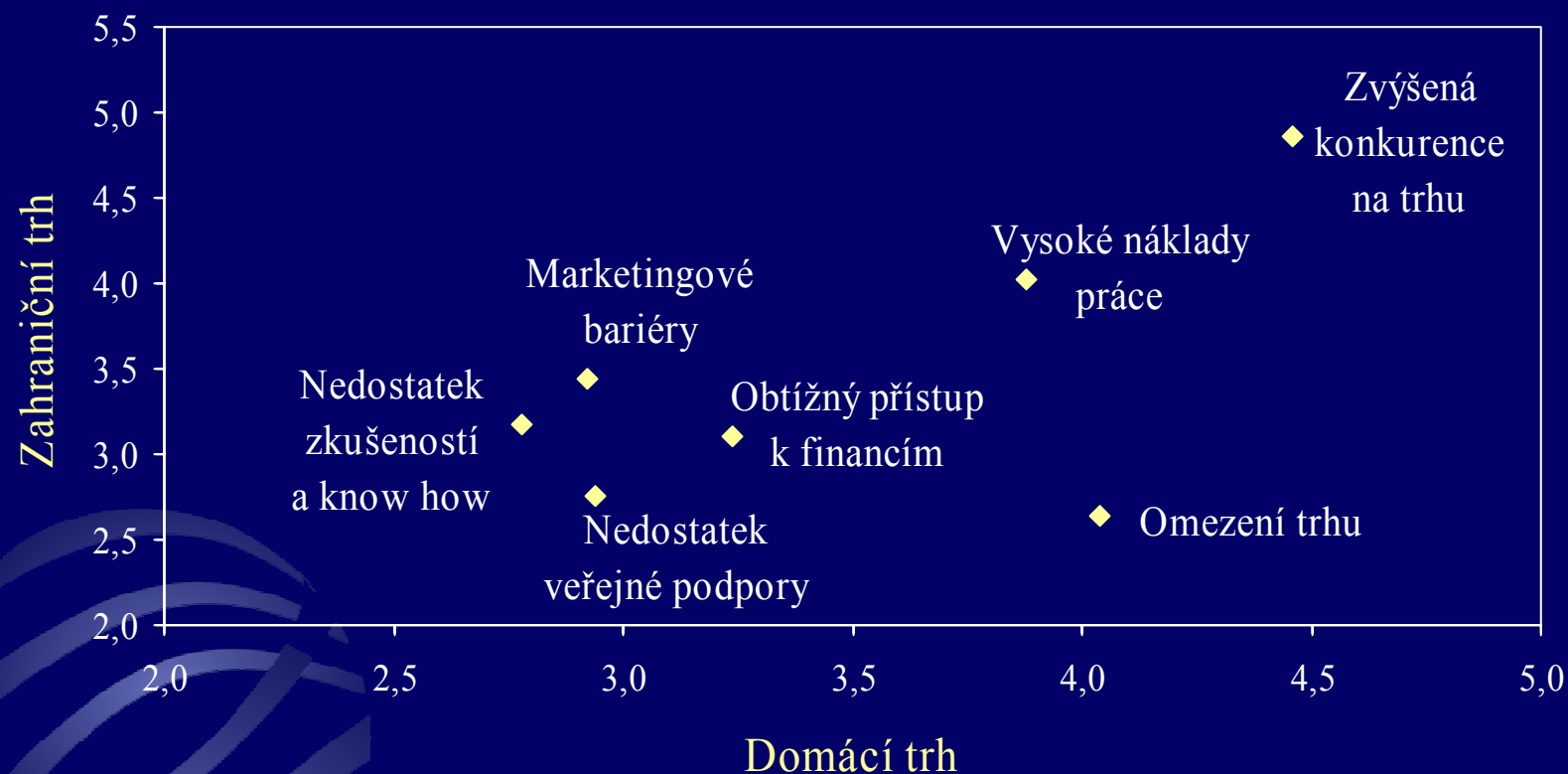
Poznámka: Význam zdrojů znalostí (1–7). Pramen: Vlastní průzkum CES VŠEM.

Specifické dovednosti firem rozhodují

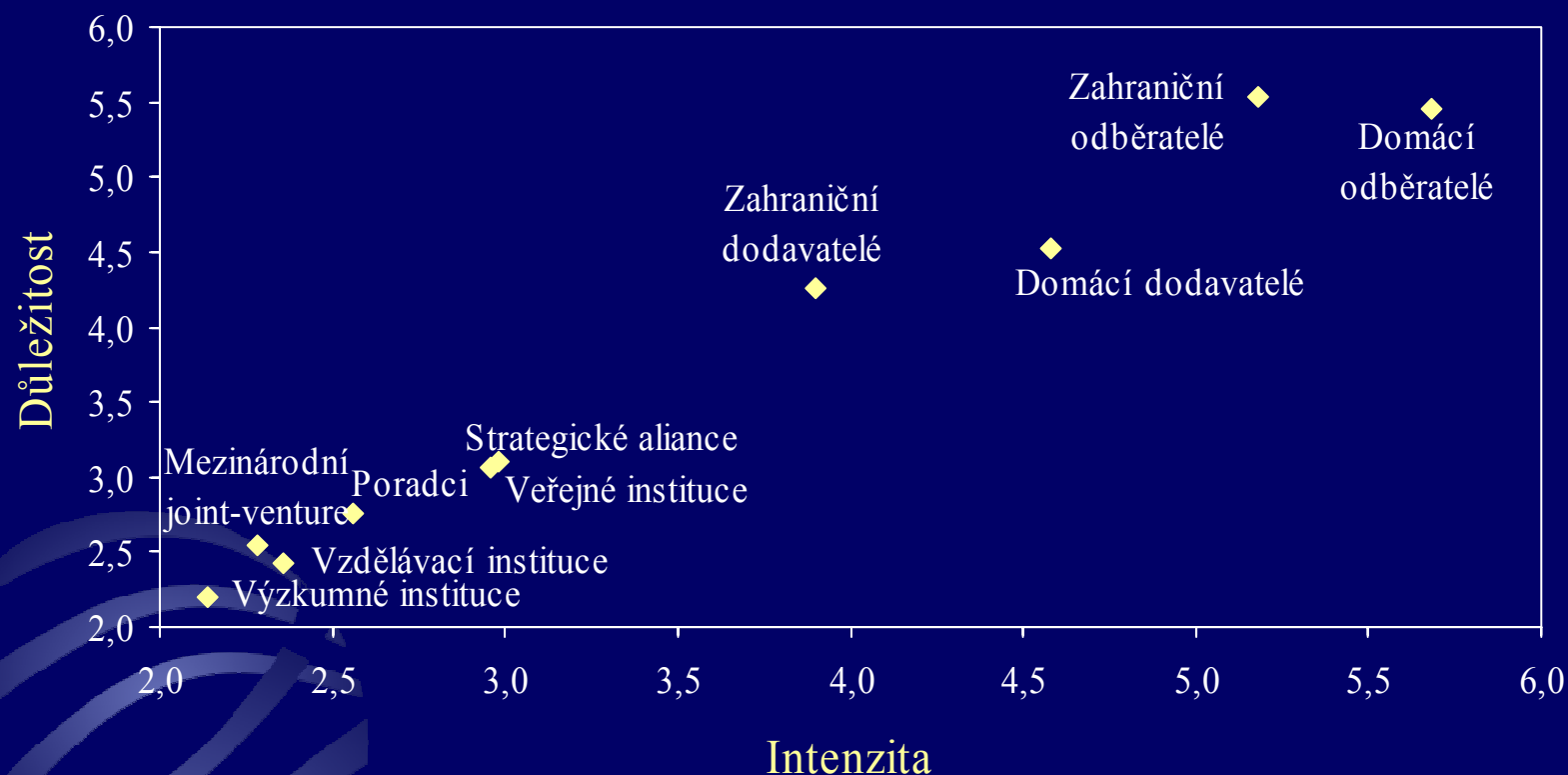
Poznámka: Význam faktorů úspěšnosti firmy (1–7). Pramen: Vlastní průzkum CES VŠEM.

Není snadné přežít na trhu

Poznámka: Vnímání bariér úspěchu firmy (1–7). Pramen: Vlastní průzkum CES VŠEM.

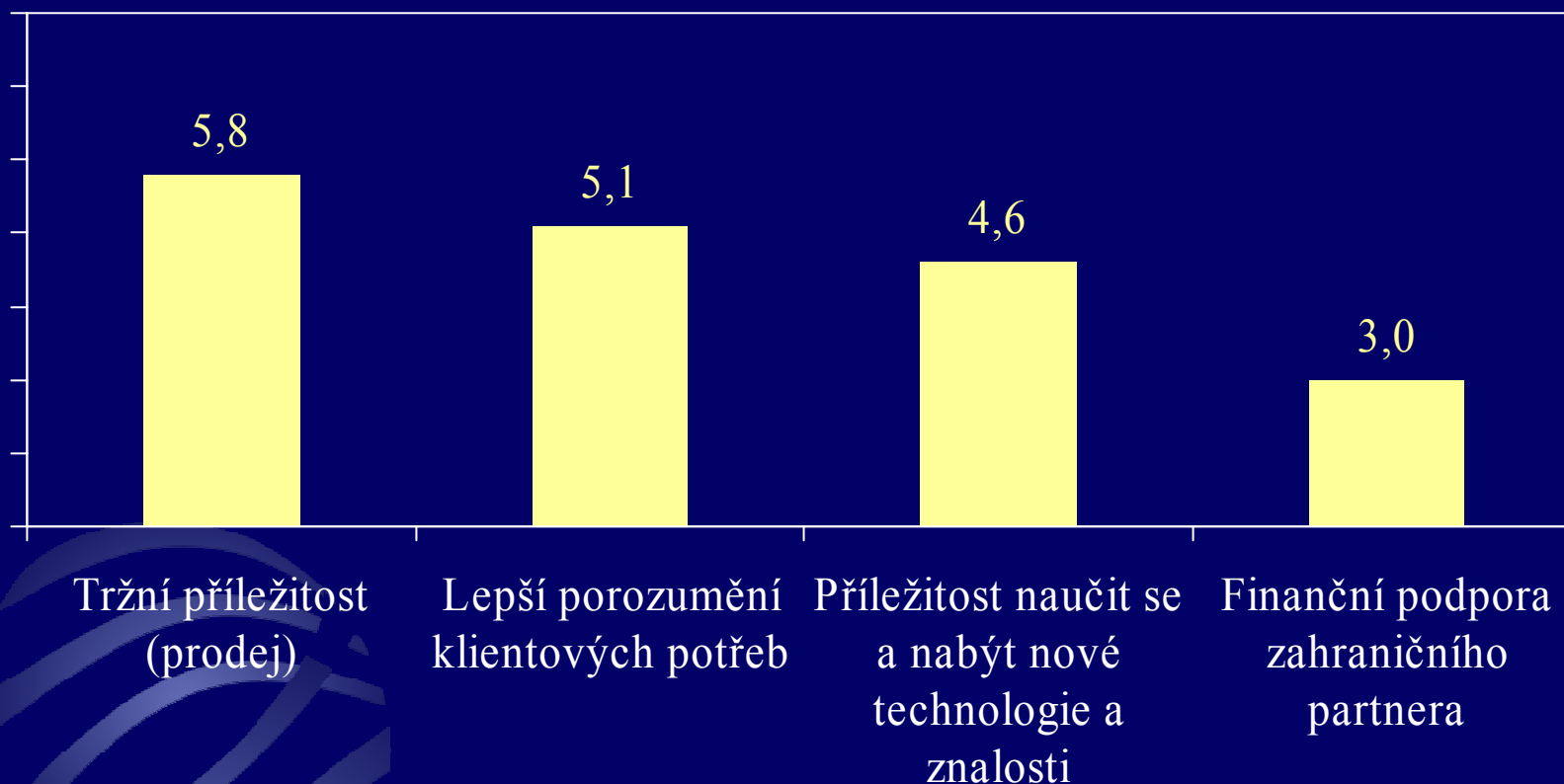
Toky znalostí obdobné tokům zboží/služeb

Poznámka: Intenzita a důležitost kontaktů a vazeb pro růst firmy (1–7).

Pramen: Vlastní průzkum CES VŠEM.

Zahraniční vztahy nejsou o penězích

Poznámka: Důležitost vztahů se zahraničními klienty a partnery (1–7).

Pramen: Vlastní průzkum CES VŠEM.

Závěry a výzvy

- Vznik KBE v ČR motivován tržní příležitostí
- Další růst spojen s pronikáním do zahraničí
- Znalostní toky silně svázané s hodnotovým řetězcem – obdobné standardním (neznalostním) firmám!
- Jaká bude jejich konkurenční výhoda do budoucna?
- Potřebné intenzivnější propojení s dalšími aktéry inovačních systémů
- Je zde prostor pro hospodářskou politiku?